

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Roiha, Anssi

Title: Vieraskielisestä opetuksesta eväitä elämään

Year: 2020

Version: Published version

Copyright: © Suomen kieltenopettajien liitto, 2020

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Roiha, A. (2020). Vieraskielisestä opetuksesta eväitä elämään. *Tempus*, 55(2), 16-17.

Vieraskielisestä opetuksesta eväitä elämään

Väitöstutkimuksessa perehdyttiin englanninkielisen opetuksen pitkäkestoisiin vaikutuksiin, joita ei ole aikaisemmin tutkittu kattavasti. Tutkimus osoittaa, että lapsena saatu englanninkielinen opetus voi tukea oppilaan myöhempää elämäntulkua ja vaikuttaa esimerkiksi ammatinvalintaan.

TEKSTI ANSSI ROIHA

Vieraskielinen opetus eli CLIL-opetus tarkoittaa opetusta, jossa eri oppiaineita opetetaan osittain vieraalla kielellä. Opetusmuotoa on toteutettu Suomessa 1990-luvulta asti, ja siitä on tullut osa suomalaista koulujärjestelmää. Viime aikoina kiinnostus vieraskielistä opetusta kohtaan on kasvanut, ja yhä useammat kunnat ovat lisänneet sen tarjontaa.

Vieraskielisellä opetuksella on todettu olevan positiivinen vaikutus oppilaiden kielitaitoon, eikä sen ole havaittu olevan haitallista oppisisältöjen oppimiselle. Tutkimukset ovat kuitenkin keskittyneet sillä hetkellä vieraskielisessä opetuksessa oleviin oppilaisiin, eikä opetusmuodon kauskantoisempia vaikutuksia ole juuri tarkasteltu.

Väitöstutkimuksessani paneuduin vieraskielisen opetuksen pitkäaikaisiin vaikutuksiin. Tutkimusta varten haastattelin 26:ta aikuista, jotka olivat saaneet osin englanninkielistä opetusta samassa koulussa 1990-luvulla. Haastatteluaineiston käsittelin teema-analyysin ja narratiivisen analyysin keinoin. Tutkimukseen osallistuneiden vieraskielinen opetus oli alkanut ensimmäisellä luokalla, ja osa oli saanut pienimuotoista kielisuihkuttelua jo esiopetuksessa. Tapauskoulussa englanninkielisen opetuksen osuus oli noin 25 prosenttia kaikesta opetuksesta.

Vieraskielisen opetuksen hyödyt

Tutkimus osoitti, että vieraskielinen opetus oli ollut erittäin positiivinen kokemus lähes kaikille osallistujille. Englannin kieltä oli opittu toimimalla sillä ja käyttämällä sitä välineenä sisällön oppimisessa. Osallistujat kokivat vieraskielisen opetuksen muokanneen erityisesti heidän asenteitaan englantiä kohtaan; kieleen suhtauduttiin erittäin positiivisesti.

Osallistujien mukaan opetus oli kehittänyt eniten heidän englannin sanavarastoaan ja suullista tuottamistaan. Useimmat ajattelivat, ettei vieraalla kielellä opettamisella

ollut lainkaan vaikutusta sisällön oppimiseen. Noin viidesosa osallistujista kuitenkin koki, että englanninkielinen opetus oli saattanut jopa edistää heidän oppimistaan eri oppiaineissa.

Kieliasenteet

Osallistujat painottivat varhaisen vieraskielisen opetuksen merkityksellisyyttä. He kokivat, että varhain alkanut vieraskielinen opetus oli luonut heille vahvan englannin kieliminän, jolla tarkoitetaan oppilaiden käsityksiä, tietoja ja toiveita itsestään kielenoppijana. Vahva englannin kieliminä oli hyödyttänyt osallistujia etenkin myöhemmissä opinnoissa. Osa koki kieliminän jopa määrittäneen heidän urapolkujaan ja rohkaissleen hakeutumaan ulkomaille töihin tai opiskelemaan. Yli puolet osallistujista käytti englantia nykyisin työssään vähintään säännöllisesti. Ainoastaan kahden osallistujan suhde englantiin oli varsin negatiivinen, eivätkä he kokeneet englanninkielisen opetuksen tuoneen suurta hyötyä elämäänsä.

Monen osallistujan asenne muita vieraita kieliä kohtaan oli kuitenkin hyvin erilainen. He vertasivat englantia erityisesti saksaan ja ruotsiin, jotka olivat alkaneet 5. ja 7. luokalla. Näitä kieliä kuvailtiin muun muassa rasittaviksi, vaikeiksi, turhiksi ja hyödyttömiksi. Ainoastaan muutama osallistuja koki englannin varhaisesta oppimisesta olleen hyötyä muiden kielten omaksumisessa. Vaikeudet muissa kielissä yhdistettiin mielenkiintoisella tavalla vieraskieliseen opetukseen. Vastajat kokivat, että vahva keskittymisen englantiin ja sen omaksuminen osin muun toiminnan ohella oli vaikuttanut negatiivisesti asenteeseen muita kieliä kohtaan ja jopa haitanneen niiden oppimista. Moni koki muiden kielten opiskelun olleen taistelua ja ulkoa opettelua, kun taas englannin kieli oli opittu ikään kuin itseksensä. Osa ajatteli, ettei ollut vieraskielisen opetuksen vuoksi saanut muussa kieltenopiskelussa tarvittavia taitoja.

Tutkimuksessa tarkasteltiin myös vieraskielisen opetuksen vaikutusta oppilaiden kulttuurienväliseen tietoisuuteen. Osa koki, että englanninkielinen opetus oli herättänyt kiinnostuksen eri kulttuureihin ja lisännyt erilaisuuden ymmärrystä esimerkiksi käytetyn oppimateriaalin kautta. Moni ajatteli, että opetuksessa jo varhain muodostunut vahva englannin kielitaito oli mahdollistanut kommunikoinnin ja vuorovaikutuksen erimaalaisten ihmisten kanssa, mikä oli osaltaan johtanut myönteiseen suhtautumiseen erilaisuutta kohtaan.

Johtopäätöksiä opetukseen

Tutkimuksen tulokset kannustavat kuntia lisäämään varhaisen vieraskielisen opetuksen tarjontaa. Tulokset tukevat nykyistä koulutuspoliittista linjausta, jossa panostetaan varhennettuun kieltenopetukseen. Tutkimustulokset vastaavat uuden opetussuunnitelman periaatteita: niiden mukaan

varhennetussa kieltenopetuksessa olisi hyvä keskittyä kielen merkitykselliseen käyttöön ja kommunikointiin, sillä näillä näyttä olleen positiivinen vaikutus etenkin osallistujien asenteeseen kieltä kohtaan.

Tutkimus kannustaa lähestymään yleisemminkin vieraiden kielten opetusta toiminnallisuuden kautta. Esimerkiksi vieraiden kielten tunneilla voitaisiin nykyistä enemmän yhdistellä kielen ja sisällön oppimista, mihin myös nykyinen opetussuunnitelma kannustaa. Lisäksi kieltenopetuksessa olisi hyödyllistä huomioida monikielisyys positiivisessa valossa esimerkiksi vertailemalla eri kieliä ja tarkastelemalla niiden samankaltaisuuksia.

Tapauskoulun vieraskielisen opetuksen maltillinen määrä, noin 25 prosenttia kaikesta opetuksesta, toivottavasti rohkaisee kuntia ja kouluja vieraskielisen opetuksen tarjonnan lisäämiseen. Koulutusmuodon pienimuotoinen toteuttaminen ei vaadi samanlaisia re-

sursseja kuin laajamittaisempi vieraskielinen opetus. Vieraskielistä opetusta voitaisiin antaa esimerkiksi vain yksittäisillä oppitunneilla tai pieninä tuokioina koulupäivän sisällä. Tämä voisi edistää vahvan kielipohjan rakentamista ja positiivisen asenteen luomista vierasta kieltä kohtaan.

KIRJOITTAJA

Anssi Roihan englannin kielen väitöskirja *The role of CLIL education in individuals' life courses: Retrospective narratives of pupils from a former CLIL class* tarkastettiin Jyväskylän yliopistossa loppuvuodesta 2019. Roiha on aikaisemmin toiminut opettajana sekä Suomessa että Alankomaissa. Tällä hetkellä hän kouluttaa tulevia englannin opettajia Alankomaissa. Väitöskirja on luettavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-7917-1>

Educa 25v

Opetusalan valtakunnallinen koulutustapahtuma

24.–25.1.2020 Messukeskus Helsinki

Merkitse kalenteriisi 25-juhlavuoden päivämäärät!

Juhlavuoden pääteema:
Hyvinvointia opinpoluille, työhön ja elämään.

Educassa ensimmäistä kertaa kansainvälinen kokonaisuus!
Lue lisää: educamessut.fi/educa-kansainvalistyy

Maksuton sisäänkäynti rekisteröityneille: educamessut.fi

Avoinna: pe 24.1. klo 10–20 ja la 25.1. 10–17
Huomaa perjantain pidennetty aukioloaika!
educamessut.fi #educa2020

OAJ OPETTAJA MESSUKESKUS